

Михайло Гінзбург,
д-р техн. наук, проф., академік УНГА

УДК 81'36

Особливості української мови, що ними часто нехтують

У статті розглянуто норми і традиції української мови щодо подавання статі особи займенниками кожний, всякий (усякий) та назвами осіб за посадою, професією, званням, а також щодо видового протиставлення віддієслівних іменників на позначення предметних процесів. Показано, що ними часто нехтують під впливом російської мови, яка має інші норми та традиції.

Ключові слова: гендер, середній рід, назва особи, категорія виду.

Кожній мові притаманні особливі риси, що вирізняють її навіть серед близькоспоріднених мов. Ці особливості природно потерпають від стихійного впливу сусідніх мов, але найбільше – від штучного (спланованого) втручання у внутрішню структуру мови. Саме такого втручання українська мова зазнавала з початку 30-х до кінця 80-х рр. ХХ ст.: було заборонено певні слова, синтаксичні конструкції, граматичні форми, правописні й орфоепічні правила, вилучено з наукового та освітнянського обігу найпопулярніші в «золоте десятиріччя» праці Олени Курило, Олекси Синявського та інших мовознавців. Таке сплановане втручання спричинило нехтування тими правилами української мови, які є її особливостями, і активізацію правил і норм, ближчих до російських або й живцем перенесених із російської мови [1, 6, 15].

За останні двадцять років чимало зроблено для відродження української мови: повернуто заборонені книжки, видано першу частину якісно нової академічної граматики української мови [2], багато посібників з культури української мови [3; 4; 5; 6]. Проте до сьогодні не приділено достатньої уваги певним особливостям української мови, знівельованим під впливом російської.

Мета цієї статті – звернути увагу на такі особливості української мови, як її гендерна (див. Прим. 1) толерантність та видове протиставлення спільнокореневих віддієслівних іменників, що є назвами предметних процесів.

1. Гендерна толерантність української мови. Суттєвою перешкодою на шляху розвитку людства є гендерна нерівність, яка насамперед виявляється в дискримінації жінок порівняно з чоловіками щодо загальної та професійної освіти, у праці та винагороді за неї, щодо фактичних прав і обов'язків у шлюбі та сім'ї. «І в усіх народів світу

тяжкий неправий стан жінки відбивався й на їхніх мовах» [7, 284], які позначають це вживанням відповідних синтаксичних конструкцій.

Порівняймо [8, 181, 307]:

Російська мова	Українська мова
Жениться на ком	Женитися // (див. Прим. 2) оженитися (дружитися // одружитися; братися // побратися) з ким; брати // узяти (за себе) кого
Выходит // выйти замуж за кого	Дружитися // одружитися (братися // побратися) з ким, виходити // вийти (заміж) за кого; віддаватися // віддатися (іти // піти заміж) за кого

Отже, українська мова на відміну від російської має спільну «чоловічу» та «жіночу» конструкцію *дружитися // одружитися (братися // побратися) з ким*, що свідчить про відмінність мовних картин світу сусідніх народів (див. Прим. 3).

Ще на початку 90-х рр. О. Пономарів [9, 33] звернув увагу на те, що український відповідник російської словосполучки *друг друга* залежить від статі осіб: *один одного* (тільки про чоловіків), *одна одну* (тільки про жінок), *одне одного* (про представників обох статей одночасно). Зважаючи на це, дуже дивним видається гасло «ми всі відповідальні *один за одного*» (див. Прим. 4), яке виголошує на одному популярному телеканалі чарівна дикторка. Так само цю особливість української мови не врахували розробники прийнятого 2002 р. Сімейного кодексу [10], в якому є такі положення:

✓ *Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я (ст. 30);*

✓ *Дружина та чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в ній (с. 55).*

Оскільки йдеться про нормальну (гетеросексуальну) сім'ю, то має бути *одне одного, одне перед одним* тощо.

Традицією української мови є широке вживання займенників ніякого (див. Прим. 5) (сучасною термінологією – середнього (див. Прим. 6)) роду в різних значеннях, не лише щоб виокремити «*малих за віком істот без розрізнення статі*» [2, 88], висловити зневагу або ласкаве чи пестливе ставлення до когось [3, 157], а й щоб узагалі знейтралізувати здійснюване займенниками чоловічого й жіночого роду семантичне розрізнення статі. Наприклад, Олена Курило писала: «*Де нема потреби визначити певний рід, чоловічий чи жіночий, а мова взагалі про людину мовиться в її збірному значенні, або коли невідомо, за кого говориться, за чоловіка чи за жінку, то прикметник або займенник-прикметник, правлячи за підмет або пря-*

мий предмет (див. Прим. 7), *стоїть у формі ніякого роду*» [11, 155]. Те, що ця рекомендація відповідає нормам української мови, свідчить ілюстративний матеріал, який ми добрали у словниках Бориса Грінченка [12], за редакцією Агатангела Кримського та Сергія Єфремова [13], Майка Йогансена [14], Івана Виргана та Марії Пилинської [8]:

Кожне своїх овець залучало додому (Панас Мирний) [12, т. 2, 61];

Кожне стало оглашати звичний подарунок (на весіллі) (М. Макаровський) [12, т. 2, 131, т. 3, 35];

Кожне одбивається, як нападають (М. Номис) [12, т. 2, 506];

Кожне було скоріше своє перепустить, ніж попустить із хазяйського (М. Симонов) [12, т. 3, 134];

Кожне пригадує, як ще в запічку чувало страшне страховиння від бабусь (Г. Барвінок) [12, т. 4, 213];

Всяке обіждає, корить, а вона і не змагнеться. (Г. Барвінок) [12, т. 2, 163];

Всяке хоче з тебе скористуватись (Г. Барвінок) [12, т. 4, 140];

Вареники – божі хваленики: всяке хвале, та не всяке варє (М. Комаков) [12, т. 4, 389];

Довго не спали обоє – кожне за своїми думками (Б. Грінченко) [13];

Такий просторіка, кожне його одурить (Звеногородщина) [13];

Перед ним всяке запобігає [13];

Їх ім'я всяке тепер знає і не треба їх тут наменувати (Б. Грінченко) [13];

Усяке по-своєму дорозумовується. (П. Куліш) [13];

Як бідний плаче, то ніхто не бачить, а як багатий скривиться, то всяке дивиться [14, 7];

А як мене люди засміють, як мені кожне в очі цвікатиме, що я живу на віру? (див. Прим. 8) – сказала наче до себе Мотря (М. Коцюбинський) [8, 408].

Цікаво, що в укладеному ще за радянських часів словнику [8] на першому місці подано такі українські відповідники російських словосполук:

Это всякий сделает – це кожне (усяке) зробить [8, 162];

Всякому известно – кожне зна(є) [8, 366].

У цій лексикографічній праці також чітко роз'яснено, як треба вживати займенників (див. Прим. 9) *кожне, кожний (кожен), кожна: Каждый из нас – (обобщенное) кожне з нас; (ч. р.) кожний (кожен) з нас; (ж. р.) кожна з нас* [8, 387].

Отже, українська мова на відміну від російської в конструкціях, у яких йдеться як про чоловіків, так і про жінок, уживає займенників *кожне, всяке (усяке) середнього роду*.

Ця риса української мови почасти залишилася в живій мові, бо навіть на інтернет-форумах та в блогах де-не-де можна побачити: *«криза або кожне хоче грошей», «кожне хоче місця під сонцеві, та більшість живе в затінку», «кожне хоче свою часть мати», «кожне хоче бачити все до дрібниць», «кожне хоче показати, який він розумний, а хтось дурний», «часто онлайн-симуляції сприяють створенню серед студентів здорової конкуренції, адже кожне хоче, щоб його віртуальна компанія закінчила "сезон" з кращими показниками, ніж компанія товариша»* (у цитатах збережено стиль авторів).

Зважаючи на все викладене вище, дивним і, на перший погляд, гендерно нетолерантним виглядає стиль розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України [15]. Наприклад:

Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41).

Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (ст. 43).

Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом (ст. 43).

У такому чоловічому роді написано весь розділ. Про подібні приклади С. Караванський писав: *«Цей вираз зупиняє читача і змушує звертатися до російської мови за поясненням»* [4, 191].

Особливо пікантну помилку щодо роду містить стаття 51: *«Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка. Кожен із подружжя має рівні права і обов'язки у шлюбі та сім'ї»*. Перше речення чітко вказує, що йдеться не про сексуальні меншини, а про людей нормальної сексуальної орієнтації. Проте вислів *кожен із подружжя* нібито свідчить про зворотне. Розглядаючи цю статтю, С. Караванський запропонував такий варіант другого речення *«Він і вона мають рівні права й обов'язки у шлюбі та сім'ї»* [4, 191]. Не заперечуючи цього варіанта, від себе запропонуємо конструкцію *«Кожне з подружжя...»*, яка теж стане у пригоді для статті 56 Сімейного кодексу [10], у якому всі сімейні права і обов'язки також викладено в чоловічому роді.

Розглядаючи гендерні особливості української мови, не можна оминути проблему назв осіб чоловічого та жіночого роду за посадою, професією, званням тощо. На нашу думку, треба чітко розрізняти:

1) офіційні назви посад, професій, звань тощо, які не залежать від статі особи. Зважаючи на це, їх традиційно подають у чоловічому роді, навіть коли йдеться про жінку. Наприклад: *прийняти Івани-*

шину О. М. на посаду лаборанта; звільнити Петришину І. О. від виконання обов'язків диспетчера (з наказів); «присвоїти почесне звання "Народний артист України" Куек Кароліні Мирославівні (Ані Лорак)» (з Указу Президента України);

2) назви осіб за посадою, професією, званням тощо, які мають спільні ознаки назв осіб і у слов'янських мовах (зокрема українській та російській) різняться граматичним значенням роду, що відображає стосунок до статі. Утворюють співвідносні іменники жіночого роду від іменників чоловічого роду, додаючи певний суфікс до основи відповідних чоловічих назв. Наприклад, у російській мові: *акusher-акusherка, ткач-ткачиха, учитель-учительница* [16, 182]. Українська мова традиційно творить та вживає такі співвідносні іменники значно ширше, ніж російська. Наприклад, водночас вказують на жіночу стать особи та належність до відповідної професії українські назви *лікарка* та *касирка*, які є стилістично нейтральними, тимчасом як російські *докторша (врачиха)* й *касирша* є розмовними.

Найпоширенішими в українських текстах та позбавленими емоційно-експресивних відтінків стали утворення із суфіксами *-к(а)* та *-иц(я)*. Наприклад: *автор – авторка, будівельник – будівельниця* тощо.

Якщо неможливо додати суфікси *-к(а)* та *-иц(я)* до основ відповідних чоловічих назв, бо виникає важкий для мови збіг звуків, то вживають інші суфікси, наприклад, *-ин(я)*: *газда – газдиня, майстер – майстриня, кравець – кравчиня* тощо. Від слів іншомовного походження в живій мові за моделлю *герцог – герцогиня* почали творити відповідні професійні назви *геолог – геологиня, гінеколог – гінекологиня, філолог – філологиня*, у чому можна перекопатися, зайшовши в Інтернет. Природність таких професійних назв очевидна, бо серед філологів і медиків жінок переважна кількість. У деяких університетах навіть традиційними стали творчі конкурси «Філологія факультету». Сподіваємося, що з часом ці новотвори увійдуть до словників і стануть загальноживаними.

Окремі назви осіб за посадою, професією, званням і сьогодні вживають лише у формі чоловічого роду, наприклад: *академік, декан, доктор* (науковий ступінь), *монтер, слюсар, токар* (див. Прим. 10). Однак кількість таких слів поступово зменшується: учора назва особи *прем'єр* була тільки в чоловічому роді, але нові українські реалії 2005 та 2007–2009 рр. зумовили появу та поширення слова *прем'єрка* (про экс-прем'єр-міністра України Юлію Тимошенко). У засобах масової інформації почали активно вживати слів *адвокатка*,

лідерка, дизайнерка, доцентка, ректорка, режисерка (зокрема про Кіру Муратову), *міністриня* (зокрема про Оксану Білозір), *держсекретарка* (про Мадлен Олбрайт і Кондолізу Райс), *президентка* (про президента Латвії Вайре Віке-Фрейберге). Отже, що популярніша жінка та відповідно що частіше її згадують у ЗМІ, то швидше ввійде в мову відповідна назва особи за посадою, професією чи званням у жіночому роді.

У посібниках з культури мови завжди наводять окремі назви осіб за професією або посадою чоловічого роду, для яких паралельні утворення із суфіксами *-к(а)* та *-иц(я)* мають інше значення (наприклад, *вівчарка, деканка, матроска; рахівниця* тощо), а також деякі інші застереження [6, 6–9].

Але такі поодинокі винятки не заперечують загальної тенденції активного поширювання форм жіночого роду, що «впливає на вдосконалення регулярних проявів родової категоризації іменників» [2, 91]. Зважаючи на це, назви осіб за посадою, професією та званням у жіночому роді треба без обмежень уживати не тільки у ЗМІ, а й у фахових текстах: доповідях, листах, протоколах, рецензіях, експертних висновках тощо. Наприклад:

Для вирішення питань відряджаємо до Вас завідувачку відділу П. І. Шевченко (із службового листа);

Рецензія на статтю професорки А. І. Іваненко (заголовок рецензії);

Відгук на дисертаційну роботу здобувачки В. В. Сидоренко (заголовок відгуку);

Виступили: бібліотекарка Н. Т. Трохимчук, ... (з протоколу).

Природність і доцільність такого слововживання в зазначених українських фахових текстах зумовлена тим, що для значної частини питомих українських прізвищ (на *-ко, -ук, -ун, -юк, -юн*) збігаються форми називного відмінка чоловічого та жіночого роду. Це часто створює незручності у спілкуванні, які жива мова долає творенням відповідних назв у жіночому роді.

2. Видове протиставлення віддіслівних іменників на позначення опредметнених процесів. В українській мові важливе місце посідають назви опредметнених процесів (НОП) на *-ння, -ття*, які є семантичним еквівалентом цілих висловів і через це ефективним засобом конденсування тексту [2, 50].

На початку ХХ ст. відомий російський мовознавець О. М. Пешковський назвав такі групи слів *мішаними частинами мови* (рос. – *смешанные части речи*) і зазначив: «Це буває тоді, коли окремі категорії, притаманні одній будь-якій частині мови (наприклад, від-

мінок, час тощо), виявляються частково властивими іншій частині мови. У російській мові такими категоріями є вид, стан і час, пов'язані по суті з дієслівністю, але поширені тою чи тою мірою на інші частини мови. Через це в російській мові у межах категорії іменника виявляється вужча категорія віддієслівного іменника, <...> Усі ці категорії ми і називаємо мішаними частинами мови. Те, що об'єднує віддієслівні іменники, прикметники та прислівники з дієсловом, – це категорія виду...» (див. Прим. 11) [17, 104].

Чимало дослідників російської мови дотримуються думки, що від кінця XVII до початку XIX ст. російські НОП (рос. – имена действия) виражали граматичну категорію виду не менш чітко, ніж дієслова, наприклад: *делание // сделание, прогуливание // прогулянье, собрание // собрание, ловление // поймание*. Проте сучасні російські НОП на **-ние, -тие** втратили можливість виражати видову семантику [18]. Через це в російській мові «внаслідок нерегулярності формального вираження аспектуальності **не набуває в іменнику статусу граматичної категорії**» [19, 15].

На жаль, цей висновок свідомо чи несвідомо поширюють і на українську мову, що зовсім не відповідає її нормам і традиціям. Натомість українські НОП на **-ння, -ття** зберігають низку стійких та регулярних дієслівних рис (зокрема й граматичне значення виду (див. Прим. 12)), тобто можуть передавати два погляди на ту саму ситуацію (нецілісний і цілісний). Тому дуже важливо їх правильно вживати. Ще 1924 р. В. Сімович у праці «На теми мови» звертав увагу на неправильне вживання іменників на **-ння**: «...у нас частенько сплутують substantiva verbalia, утворені з доконаних дієслів, із оддієслівними іменниками, витвореними з недоконаних, та ще до того наворотових, і здебільшого вживають їх у доконаній формі, напр.: інститут має завдання дослідження (*досліджування* – а то й просто: *має за завдання досліджувати*) та вивчення (*виучування* – *виучувати*) книгознавства; завдання полягає у складенні (складанні, *а власне: завдання його – складати...*) наукових бібліографій по різних галузях знання (*із різних...*) та виданні (*видаванні, власне – видавати*) відповідних праць...» (цитуюмо за передрукованим фрагментом [20, 25], зберігаючи всі наведені там виділення).

Щоб наблизити українську мову до російської, протягом багатьох років в українських навчальних закладах не вчили і тепер не вчать розмежовувати за видовою ознакою спільнокореневі НОП на **-ння, -ття**, чим порушують правила української мови [21].

Висновки. Зважаючи на закони української мови, слід, на наш погляд, вживати:

1) займенники середнього роду **кожне, всяке (усяке)**, коли йдеться про осіб обох статей (як про чоловіків, так і про жінок);

2) назви осіб за посадою, професією та званням у жіночому або чоловічому роді залежно від статі особи;

3) назви опредметнених процесів потрібного виду, розрізняючи їх за видом так само, як і дієслова, від яких вони походять.

1. *Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду* : док. і матер. / упоряд. Л. Масенко та ін. – К. : Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2005. – 399 с.

2. *Вихованець І.* Теоретична морфологія української мови : академ. граматики укр. мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська ; за ред. І. Вихованця. – К. : Пульсари, 2004. – 400 с.

3. *Антоненко-Давидович Б.* Як ми говоримо / Борис Антоненко-Давидович. – К. : Вид. дім «КМ Academia», 1994. – 254 с.

4. *Караванський С.* Секрети української мови / Святослав Караванський. – [2-ге вид., розшир.]. – Львів : БаК, 2009. – 344 с.

5. *Пономарів О.* Культура слова: Мовностилістичні поради / Олександр Пономарів. – [4-те вид., допов.]. – К. : Либідь, 2011. – 272 с.

6. *Чак Є. Д.* Чи правильно ми говоримо? / Євгенія Чак. – К. : Освіта, 1997. – 240 с.

7. *Огієнко І.* Наша літературна мова / Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) ; упоряд., авт. передмови та коментарів М. С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2011. – 356 с.

8. *Вирган І. О.* Російсько-український словник сталих виразів / І. О. Вирган, М. М. Пилинська. – Х. : Прапор, 2002. – 864 с.

9. *Пономарів О. Д.* Стилістика сучасної української мови : підручник / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1992. – 248 с.

10. *Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III* (з останніми змінами згідно із Законом України від 12.01.2012 № 4314-VI).

11. *Курило О.* Уваги до сучасної української літературної мови / Олена Курило. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 303 с. (передрук видання 1925 р.)

12. *Словарь української мови.* Упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко : у 4-х тт. / НАН України, Ін-т української мови. – К. : Наук. думка, 1996. – Т. 1. – 495 с. ; Т. 2. – 558 с. ; Т. 3. – 516 с. ; Т. 4. – 616 с.

13. *Російсько-український словник (1924–33)* [Електронний ресурс] / за ред. А. Кримського, С. Єфремова. – 2007. – URL: <http://r2u.org.ua/>.

14. *Практичний російсько-український словник приказок* / НАН України, Ін-т енцикл. дослідж. ; упоряд. Г. Млодзинський ; за ред. М. Йогансена. – [Відтворення вид. 1929 р.]. – К. : ІЕД НАН України, 2009. – 108 с. – (Із словникової спадщини).

15. *Конституція України* : прийнята 28. 06. 1996 (зі змінами згідно із Законом України від 01. 02. 2011 № 2952-VI).

16. *Розенталь Д. Э.* Справочник по правописанию и литературной правке: Для работников печати / Д. Э. Розенталь. – [4-е изд., испр. и доп.]. – М. : Книга, 1985. – 336 с.

17. *Пешковский А. М.* Русский синтаксис в научном освещении / А. М. Пешковский. – [7-е изд.]. – М. : Учпедгиз, 1956. – 511 с.

18. Скоплев А. А. Репрезентация глагольных категорий в существительных в славянских языках / Скоплев А. А. // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. – К. ; Ніжин, 2006. – Вип. XI. – С. 134–141.

19. Пчелінцева О. Е. Аспектуальність у структурі віддієслівних імен дії у російській мові : автореф. дис... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Російська мова» Вип. 8. – [Електронний ресурс] / Пчелінцева Олена Едуардівна. ; Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1999. – 17 с. – URL: <http://avtoreferat.net/content/view/10618/66>.

20. Сімович В. Про «москвофільство» в українській мові / Василь Сімович // Урок української. – 2001. – № 8. – С. 20–26.

21. Гінзбург М. Видове протиставлення віддієслівних іменників на позначення опредметнених процесів у слов'янських мовах / Михайло Гінзбург // Українська мова. – 2011. – № 2. – С. 30–43.

Примітки

Примітка 1. **Гендер** (від англ. gender – рід) – це поняття ввійшло в ужиток із соціології та визначає соціальну стать людини на відміну від біологічної статі, тобто соціально-рольовий статус, соціальні можливості людини (чоловіка і жінки) у всіх сферах життєдіяльності, в освіті, у професійній діяльності, у доступі до влади, у розподілі сімейних ролей, у репродуктивній поведінці тощо.

Примітка 2. Подвійною скісною рисою (//) подано члени видових пар.

Примітка 3. Конструкція *жениється на ком* – «це унікал у мові всього слов'янського світу, відомий тільки в мові російській» [7, 283, 291].

Примітка 4. У цитатах наше виділення. – М. Г.

Примітка 5. «Ніякого роду спочатку мови не знали. Він витвір пізнішого часу (але ще індоєвропейської доби). Рід цей знають тільки індоєвропейські мови, та й то не всі» [7, 165].

Примітка 6. На думку І. Огієнка, «назва “середній” зовсім невдала» [7, 165].

Примітка 7. Сучасною термінологією – прямий додаток.

Примітка 8. До речі, останнім часом замість влучного українського вислову *жити на віру*, який означає *жити без офіційно зареєстрованого шлюбу*, стали казати (писати) *жити у цивільному шлюбі*, що термінологічно неправильно. Бо *цивільний шлюб* (рос. – гражданский, т. е. не церковний брак) – це шлюб, зареєстрований без церковного вінчання, що підтверджує цитата з академічного Російсько-українського словника за ред. А. Кримського та С. Єфремова [13]: «Давнішими часами на Україні цивільне одруження було правне. За імператора Лева Мудрого шлюб без вінчання в церкві оголошено було незаконним». Отже насправді у цивільному шлюбі живе значна частина населення України, яка лише зареєструвала його, без церковного вінчання.

Примітка 9. З погляду сучасної академічної граматики *кожний, усякий (всякий)* – це стверджувально-узагальнювальні займенникові іменники, які «вказують сукупно або порізно на всі істоти й неістоти відповідного різновиду з їхньою подібністю» одне одному і «виконують у реченнях іменникові функції». «Стверджувально-узагальнювальні займенникові іменники, як і власне іменники, мають морфологічні категорії роду, числа і відмінку» [2, 200–201].

Примітка 10. З погляду сучасної академічної граматики зазначено, що в таких іменниках, «звичайно співвідносних з формами чоловічого роду, потрібно вбачати омонімічні форми чоловічого і жіночого роду, з граматичного погляду розцеплювані на дві родові форми та найчастіше диференційовані узгоджуваними або координованими словами» [2, 87].

Примітка 11. Наш переклад. – М. Г.

Примітка 12. З погляду сучасної академічної граматики «категорія виду – це несловозмінна категорія абсолютної транспозиційної природи, її транспоновано від дієслова до всіх похідних (віддієслівних) частин мови – віддієслівного іменника, віддієслівного прикметника і віддієслівного прислівника» [2, 148].

Подано до редакції 23. 11. 2012 р.

Hinzburg Mykhailo.

Features of the Ukrainian language, which are often neglected.

The article deals with the rules and traditions of the Ukrainian language as to representing a gender of a person by the pronouns vsyakyi (usyaky) and naming him/her according to the position, profession, rank as well as the specific opposition of deverbative nouns aimed at identification of objectified processes. It is shown that they are often neglected under the influence of the Russian language, which has different rules and traditions.

Keywords: gender, neuter, naming of person, category of aspect.

Гинзбург М. Д. Особенности украинского языка, которыми часто пренебрегают.

В статье рассматриваются нормы и традиции украинского языка относительно представления пола человека местоимениями *кожний, всякий (усякий)* и названиями лиц по должности, профессии, званию, а также относительно видового противопоставления отглагольных имен существительных для обозначения опредметненных процессов. Показано, что ими часто пренебрегают под влиянием русского языка, имеющего иные нормы и традиции.

Ключевые слова: гендер, средний род, название лица, категория вида.

